

N:o 27.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 14 mars 1903.
— — — — Andra Kammaren den 14 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckta motioner
om revision af lagen angående skydd mot yrkesfara m. m.*

(Lagutskottets utlåtande n:o 23.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag hafva i särskilda motioner väckts förslag *dels* om revision af lagen angående skydd mot yrkesfara jämte därmed sammanhängande författningar och bestämmelser, *dels* i syfte att gränsen mellan fabriksmässig drift och handtverksmässig näring måtte med hänsyn till såväl nämnda lag som vissa andra lagar blifva närmare bestämd.

Sådana lagbestämmelser som de nu ifrågavarande äro till sin natur mera än andra underkastade behofvet af förändring. Den snabba utveckling och hastiga växling, som särskildt i våra dagar äro utmärkande för näringslivet, medföra nämligen, att jämväl de lagstadganden, som afse att reglera ekonomiska företeelser, i allmänhet torde, för att vara väl lämpade efter förhållandena, jämförelsevis ofta behöfva undergå en mera eller mindre fullständig omarbetning. En liknande uppfattning har gjort sig gällande i andra länder, såsom exempel hvarå kan erinras om, att den danska lagen om arbete i fabrik och därmed likartad verksamhet samt offentlig tillsyn därå den 11 april 1901 föreskrifver, att förslag till revision af lagen skall framläggas senast för den lagtima riksdag, som sammanträder år 1910.

Den erfarenhet, som vunnits under tillämpningen af lagen angående skydd mot yrkesfara, torde i allmänhet hafva varit tillfredsställande, och från alla håll läres erkännas, att denna lag i många hänseenden medfört gagneliga verkningar. Å andra sidan hafva helt naturligt anmärkingar mot lagen icke saknats, och en allmän uppfattning torde numera vara, att densamma är behäftad med vissa brister, hvilka, utan att beröra hufvudgrunderna för lagen, dock föranleda, att dess syfte icke nås i den fulla utsträckning, som vore önskvärdt. En sådan uppfattning har särskildt framträdt i yrkesinspektörernas berättelser. Uttalanden från kommerskollegium synas ock gifva vid handen, att förändringar i vissa delar af lagen utgöra ett behof, hvars uppfyllande icke bör länge undanskjutas.

Äfven Riksdagen håller före, att tidpunkten för vidtagande af åtgärder i sådan riktning nu torde vara inne. Visserligen är det ännu icke särdeles många år lagen varit i tillämpning, men, såsom redan framhållits, bör man icke i fråga om lagar af denna art förutsätta, att de under någon längre tid skola kunna äga bestånd utan förändringar. Redan nu torde ock finnas en ganska rik erfarenhet att lägga till grund för omarbetning af sådana bestämmelser, hvilka befunnits icke fullt motsvara sitt ändamål. Särskildt på sista tiden har sådant material till en revision af lagen alltmera samlats och på samma gång hafva önskingarna i detta hänseende vunnit i styrka och berättigande. Någon rubbning af de hufvudsakliga grunder, på hvilka lagen hvilat, har icke blifvit ifrågasatt, och anledning till en dylik genomgripande åtgärd torde ej heller förefinnas, utan läres revisionen böra begränsas till ändring eller förtydligande af de delar i lagen, som kunna befinnas mindre lämpliga eller ofullständiga. Riksdagen har emellertid icke ansett erforderligt eller lämpligt att på förhand fastslå, i hvilka afseenden förevarande bestämmelser böra blifva föremål för omarbetning, utan torde sådant säkrare och bättre framträda vid den omsorgsfulla och sakkunniga pröfning, för hvilken nämnda bestämmelser må komma att blifva föremål, om en revision af desamma företages.

Följande förslag till ändring eller fullständigande af yrkesfarelagens stadganden hafva inom Riksdagen varit under behandling och ansetts böra här omnämnas.

Under åberopande af uttalanden såväl från kommerskollegium som från yrkesinspektörer har sålunda framhållits önskvärdheten af, att vid fabrikers anläggande samt om- och tillbyggnad yrkesinspektörernas råd

och upplysningar med afseende å nödiga skyddsanordningars anbringande m. m. inhämtas i god tid och helst innan byggnadsarbetet tager sin början. Härigenom skulle nämligen tid och kostnad ofta besparas yrkesidkarne samt lämpliga anordningar lättare komma till stånd.

Enligt hvad vidare blifvit inom Riksdagen påvisadt, hafva yrkesinspektörer vid flere tillfällen förordat förbud mot försäljning inom landet af maskiner utan erforderliga skyddsanordningar och har äfven kommerskollegium förklarat sig anse frågan, huruvida sådant förbud bör och lämpligen kan stadgas, böra blifva föremål för behandling vid en blifvande revision af bestämmelserna i förevarande lag. Ett dylikt förbud synes dock Riksdagen icke gärna kunna meddelas, utan att undantag göres för det fall, att den, som önskar köpa en maskin, förut innehar en fortfarande användbar skyddsanordning från någon äldre maskin af samma slag.

I anledning däraf, att ångpannor, hvilka blifvit utdömda såsom underhaltiga, stundom förekomma i handeln och å nyo blifva föremål för begagnande, har man framhållit behovet af föreskrifter till förhindrande af missbruk i detta afseende.

Ytterligare har man föreslagit åtgärder till förebyggande af att vid ombyte af ägare till industriell anläggning den nye ägaren kan komma att sakna kännedom om förelägganden och andra meddelanden, som tidigare ägare mottagit från yrkesinspektör. För vinnande af detta syfte är det emellertid enligt Riksdagens uppfattning knappast lämpligt att ålägga industriidkare skyldighet att bevara vissa handlingar. Snarare kunde ifrågasättas, att vid industriella anläggningar skulle finnas diarier, där yrkesinspektörerna i korthet antecknade de meddelanden, till hvilka de funne anledning.

Uppmärksamheten har jämväl blifvit riktad å frågan om meddelande af särskilda föreskrifter, utöfver de redan förefintliga, till minskande af de olycksfall, som föranledas af transmissioner och maskiner, hvilka medföra fara för arbetaren. Att, såsom för detta ändamål blifvit föreslaget, i lag stadga en normaldräkt för vissa arbetare synes emellertid Riksdagen innebära ett alltför långt drifvet statsförmynderskap. Otvifvelaktigt är det mycket önskvärdt, att såväl manliga som kvinnliga arbetares klädedräkt bättre afpassas efter yrkets faror, än nu i allmänhet sker, men detta mål bör man i Riksdagens tanke söka vinna på frivillighetens väg. Yrkesinspektörerna kunna säkerligen härvid uträtta mycket genom råd och upplysningar i förening med tillhandahållande af lämpliga modeller. Med hänsyn till kvinnliga arbetare har vidare erinrats om,

att en yrkesinspektör tillstyrkt förbud mot deras användande till att sköta ångpanna eller motor eller rengöra eller smörja i gång varande maskin eller kraftledning, samt att äfven kommerskollegium ansett en sådan bestämmelse böra komma under öfvervägande vid en revision af yrkesfarelagen.

Jämväl spörsmålet om desinfektion af lump har, enligt hvad inom Riksdagen framhållits, varit föremål för framställning från yrkesinspektörer och af kommerskollegium ansetts beaktansvärdt.

Att, såsom yrkesinspektörernas berättelser synas utvisa, tillämpningen af lagens bestämmelser ofta försvåras och fördröjes genom yrkesidkares tredska, utgör ett beklagligt missförhållande, och Riksdagen behjärtar till fullo önskvärdheten af att något måtte göras för undanrödjande af detsamma. Den i sådant afseende, bland andra, ifrågasatta utvägen att gifva yrkesinspektörerna befogenhet att meddela förelägganden vid äfventyr af straffpåföljd synes dock Riksdagen möta allt för stora betänkligheter.

Hvad slutligen angår bestämmelserna angående omfånget för lagens tillämpning, torde det allmänt och icke utan fog anses, att desamma i vissa hänscenden äro ganska sväfvande.

Härmed sammanhänger den viktiga men svårlösta frågan, huru gränsen mellan fabrik och handtverk lämpligen bör bestämmas i de mångskiftande och växlande fall, då de kunna anses stå hvarandra nära. Denna fråga är af betydelse ej blott med hänsyn till lagen angående skydd mot yrkesfara, utan jämväl och lika mycket för lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke, hvilka författningar med hvarandra äro i det nära samband, att de bestämmelser, som i berörda hänseende kunna komma till stånd, icke gärna kunna erhålla tillämpning å den ena lagen, utan att motsvarande föreskrifter blifva gällande i afseende å den andra. Behofvet af en bestämmelse, klaggörande skillnaden mellan fabrik och handtverk, kommer dessutom att göra sig kännbart i ännu högre grad, sedan med innevarande år lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete trädt i kraft.

Riksdagen finner uppenbart, att det för vinnande af en enhotlig och riktig tillämpning af ifrågavarande lagar vore i hög grad önskvärdt, att tydliga och, så vidt möjligt, allmängiltiga grunder för angifvande af gränsen mellan fabriks- och handtverksrörelse blefve i lag fastslagna. Särskildt kraftigt framträder detta behof med hänsyn därtill, att det på

grund af 8 § i förordningen angående minderårigas användande i arbete vid fabrik, handverk eller annan handtering den 18 november 1881 fortfarande lärer tillkomma hälsovårds- eller kommunalnämnd att i förekommande fall afgöra, huruvida en handtering skall såsom fabrik falla inom tillämpningsområdet för förstnämnda tvenne lagar eller såsom handverk vara därifrån utesluten. Måhända torde ock numera finnas en så rik erfarenhet på förevarande område, att det skall låta sig göra att för detsamma åstadkomma bestämmelser, hvilka på samma gång de lämpa sig för de härutinnan mycket växlande förhållandena mera än nu gällande stadganden kunna tjäna till en klarare uppfattning och säkrare ledning ej blott för den allmänhet, som är däraf beroende, utan äfven för de myndigheter, som hafva att dem tillämpa.

Riksdagen får alltså hemställa, att Eders Kungl. Maj:t, efter verkställd granskning af lagen angående skydd mot yrkesfara den 10 maj 1889 och lagen angående minderårigas och kvinnors användande till arbete i industriellt yrke den 17 oktober 1900 jämte andra med dem samband ägande lagar och författningar, täcktes taga i öfvervägande, huruvida vissa ändringar i eller tillägg till dessa lagar och författningar må vara påkallade af förhållanden, som framträdt vid deras tillämpning, särskildt i fråga om utstakande af mera än nu bestämda gränser mellan fabriksmässig drift och handverksmässig näring, samt, därest den verkställda granskningen anses därtill föranleda, för Riksdagen framlägga förslag till de nya eller ändrade bestämmelser, hvartill den verkställda granskningen finnes gifva anledning.

Stockholm den 14 mars 1903.

Med undersåtlig vördnad.
